

Nr 15

Utlåtande i anledning av väckta motioner om meritvärderingen av ungdomsledarskap vid inträde till utbildningsanstalter.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 581 av herr *Larsson, Thorsten*, och II: 702 av herrar *Larsson* i Borrbby och *Boo* hemställas, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla om prövning av frågan om aktivt ungdomsledarskaps meritvärde vid inträde till olika utbildningsanstalter samt om vidtagande av de åtgärder som därav föranledes i enlighet med motionernas syfte.

I motionerna framhålles bl. a. att utbildning av ungdomsledare äger rum inom de riksomfattande ungdomssammanslutningarna och att dessa ledare oftast sköter sina uppgifter och sin ledarutbildning på fritid. Den ungdomsledarutbildning som får statsbidrag har sin undervisning inriktad på praktisk pedagogik, psykologi samt samhällskunskap.

Motionärerna understryker vidare att fritidspedagogiska erfarenheter måste betraktas som värdefulla för blivande fackpedagoger, arbetsledare och samhällsarbetare.

Det är anmärkningsvärt, säger motionärerna, att arbetet som ungdomsledare inte entydigt betraktas som merit vid inträde till skolor. Bedömningen av meritens värde varierar från institution till institution.

Vad som närmast anses böra prövas är vilken praktisk och teoretisk ungdomsledarutbildning vederbörande genomgått, arten av uppdrag och under hur lång tid ledaruppdraget varat.

Ett bestämt meritvärde borde kunna tillgodoräknas vid inträde för lärarutbildning, social utbildning, arbetsledarutbildning etc.

Beträffande motionernas motivering i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 702.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från skolöverstyrelsen och socialstyrelsen.

Skolöverstyrelsen erinrar om ett yttrande i förevarande fråga som styrelsen avgivit till statsutskottet vid 1964 års riksdag. Styrelsen finner sig icke böra frångå vad i detta yttrande anförts (se nedan) men säger sig åter vilja framhålla att erfarenheter av fritidspedagogisk verksamhet är av stort värde för blivande lärare. Samtidigt vill överstyrelsen påpeka att ett meritvärderingssystem enligt motionärernas förslag, d. v. s. en bestämd siffermässig värdering av praktisk och teoretisk ungdomsledarutbildning och av ungdomsledaruppdrag, i vissa fall skulle kunna innebära, att dessa

Bihang till riksdagens protokoll 1965. 11 saml. Nr 15—16

meriter i realiteten fick ett mindre värde än som för närvarande är fallet. Enligt 29 § 3 mom. stadgan för folkskoleseminarierna kan nämligen betydande hänsyn tas till sådana meriter, varom här är fråga. Överstyrelsens principiella inställning till innebörden av detta moment framgår av överstyrelsens årliga anvisningar för inträdesprövningarna till folkskoleseminarierna. Intagningskollegierna uppmanas däri att väga olika omständigheter i de sökandes meriter mot varandra, så att inte urvalet av sökande blir ett rent mekaniskt förfarande. Skälig hänsyn skall enligt ifrågavarande anvisningar även tas till sådana omständigheter och meriter som ej direkt återspeglas i poängbedömningen.

Överstyrelsen anser att innan ställning tas till frågan om utredning rörande numerisk värdering av ungdomsledarskap vid inträde till utbildningsanstalt, resultatet bör avvaktas inte blott av 1962 års ungdomsutrednings undersökningar av fritidsgruppverksamhetens och ledarutbildningens betydelse i ungdomsarbetet utan även av 1960 års lärarutbildnings-sakkunnigas förslag till utformning av intagningsbestämmelser för lärarutbildningsanstalter av olika slag.

Socialstyrelsen anför bl. a.:

Socionomutbildningen har varit förlagd till socialinstituten. Som inträdesvillkor har bland annat gällt, att studerande skulle ha fullgjort ett års förpraktik. I samband med att socialinstituten omändrats till socialhögskolor har förpraktiken avskaffats och ersatts av praktik under studietiden. Den praktiska utbildningen har således inarbetats i socionomutbildningen och organiserats som undervisning under kvalificerad handledning. Genom denna omläggning av socionomutbildningen bör den föreslagna meritvärderingen äga mindre aktualitet i fråga om inträde till socialhögskolorna än den skulle ha haft tidigare. Omläggningen av studierna ägde rum så sent som läsåret 1964/65.

Existerande ungdomsledarutbildning varierar avsevärt i fråga om både utbildningens längd och utformning. En stor del av utbildningen torde utgöras av kortare kurser, exempelvis veckoslutskurser. Mer kvalificerad specialutbildning av ungdomsledare bedrivs vid folkhögskolor, antingen såsom en del av undervisningen, eller också som kurser vid sidan av den ordinarie undervisningen eller som fortsättningskurser.

Kommunernas behov av ledare för fritidsverksamhet och ungdomsarbete är därmed inte täckt. Det föreligger fortfarande ett uttalat behov av en mer kvalificerad ungdomsledarutbildning. Därest sådana utbildningsmöjligheter skulle komma till stånd, bör den föreslagna meritvärderingen kunna ifrågakomma.

Såsom nämnts i föreliggande motion tillkommer det 1962 års ungdomsutredning att utreda frågan om ungdomsledarutbildningen. Socialstyrelsen anser, att frågan om ungdomsledarskapets meritvärdering är nära förknippad med ungdomsledarutbildningen, både vad gäller att mäta ledarskapets meritvärde och att bedöma, vid vilken utbildning sådant ledarskap skall vara meriterande.

Styrelsen föreslår därför, att motionen och till motionen hörande yttranden överlämnas till 1962 års ungdomsutredning att tagas i beaktande vid fullgörandet av utredningsuppdraget.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågan om meritvärdet av ungdomsledarskap behandlades som ovan nämnts även med anledning av vid 1964 års riksdag väckta motioner (statsutskottets utlåtande nr 153/1964). I yttrande över motionerna redovisade skolöverstyrelsen bl. a. gällande bestämmelser angående hänsynstagande till fritidspedagogisk verksamhet vid bedömning av meriter för intagning i vissa läroanstalter och vid tjänstetillsättningar. Styrelsen framhöll svårigheterna att tillgodoräkna ungdomsledarskap ett fixerat meritvärde och anförde vidare bl. a.

Bättre förutsättningar för en säkrare bedömning av de i motionerna aktualiserade meritvärderingsfrågorna kan tänkas föreligga, när 1962 års ungdomsutredning, som har till uppgift att utreda hela frågan om ungdomsledarutbildning, framlagt resultaten av sitt arbete.

Med hänsyn till vad ovan anförts anser skolöverstyrelsen det lämpligast att vid intagning av sökande till lärarutbildningsanstalter hänsyn till aktivt ungdomsledarskap tills vidare tas enligt nu gällande bestämmelser.

1960 års lärarutbildningssakkunniga anförde bl. a. följande.

Enighet torde råda om värdet av aktiva insatser inom det frivilliga ungdomsarbetet. Lärarna har som bekant här gjort betydelsefulla insatser. Såsom motionärerna framhåller bör fritidspedagogiska erfarenheter vara en värdefull tillgång för den, som ämnar utbilda sig till lärare. Detta har beaktats vid fastställandet av bestämmelser för intagning till folkskoleseminarium. I 29 § 3 mom. stadgan för folkskoleseminarierna säges att man vid urvalet bland de inträdessökande jämväl skall ta hänsyn till »den erfarenhet, som sökande kan ha vunnit genom tjänstgöring som lärare eller genom deltagande i annat arbete bland barn och ungdom, folkbildningsarbete, socialt arbete eller annan praktisk verksamhet».

De sakkunniga lämnade vidare vissa uppgifter angående förfarandet vid meritvärdering m. m. och anförde avslutningsvis.

De sakkunniga anser att normer för en fast siffermässigt angiven meritvärdering av verksamhet av den art, som motionärerna avser, icke gärna kan genomföras. Ett meritvärde, som huvudsakligen tar sikte på längden av sådan verksamhet kan inte anses rättvisande. Stora svårigheter skulle också uppstå då det gäller att till siffror översätta de ofta mycket varierande intyg om fritidspedagogisk eller annan verksamhet, som lämnas av inträdessökande. De sakkunniga anser därför att den skyldighet som för närvarande enligt ovan återopade bestämmelser föreligger att ta hänsyn till deltagande i arbete bland barn och ungdom och i socialt arbete tills vidare får anses tillfyllest. De sakkunniga kommer att vid arbetet med stadgor för lärarutbildning överväga i vad mån de av motionärerna framförda synpunkterna skall beaktas vid utformandet av intagningsbestämmelser avseende lärare på samtliga stadier.

Statsutskottet, vars utlåtande var enhälligt, uttalade bl. a. att utskottet helt anslöt sig till motionärernas uppfattning om värdet av aktivt ungdomsledarskap för blivande fackpedagoger, arbetsledare och samhällsarbetare. Meritvärdet härav för inträde till utbildningsanstalter måste vara

högt. Utskottet sade sig emellertid också ha förståelse för remissmyndigheternas synpunkter och ansåg resultatet av ungdomsutredningens arbete böra avvaktas innan ställning togs till de i motionerna berörda frågorna. Utskottets förslag att motionerna icke skulle föranleda någon åtgärd godkändes av riksdagen.

Utskottet

Som framgår av den ovan lämnade redogörelsen prövades den här förevarande frågan av 1964 års höstriksdag. I sitt utlåtande (nr 153/1964) över de då väckta motionerna framhöll statsutskottet att verksamhet som ungdomsledare måste vara en betydelsefull merit för inträde till olika utbildningsanstalter. Utskottet ansåg emellertid att resultatet av 1962 års ungdomsutrednings arbete borde avvaktas innan ställning togs till de av motionärerna berörda frågorna och föreslog att motionerna icke skulle föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottets förslag, som var enhälligt, godkändes av riksdagen.

Allmänna beredningsutskottet vill för egen del ansluta sig till och starkt understryka statsutskottets uppfattning om det stora meritvärde verksamhet som ungdomsledare bör tillmätas. Av vad skolöverstyrelsen anfört framgår också att sådana meriter beaktas såväl vid intagning i läroanstalter som vid tjänstetillsättningar. Inom 1962 års ungdomsutredning företages emellertid en ingående bearbetning av spörsmålen beträffande ungdomsledarutbildningen och 1960 års lärarutbildningsakkunniga kommer inom kort att avgiva ett betänkande med förslag bl. a. beträffande intagningsbestämmelserna för lärarutbildningsanstalter.

Enligt utskottets mening bör ovan angivna utredningsförslag avvaktas innan ytterligare åtgärder ifrågasätts. Utskottet finner således icke anledning förorda något ändrat ställningstagande från riksdagens sida utan hemställer,

att de likalydande motionerna I: 581 och II: 702 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 mars 1965

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller, Sörlin, Eric Gustaf Peterson, Hellebladh, Oscar Carlsson, Hedlund, Nyman, Hübinette*, Yngve Persson* och Blomquist;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Jäderberg*, herrar Svensson i Kungälv, Dickson*, Rimås*, Wikner, Larsson i Borrbj, Hyltander*, Nilsson i Agnäs, Björk i Göteborg, Johansson i Växjö.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.